

USO8 Tapaaminen: Hyvät opit jakoon!

15.9.2026 klo 12–16, Marski by Scandic & Teams

- 12.00 Lounasbuffet
- 13.00 **Tilaisuuden avaus**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
Johtava konsultti Anni Antila, FCG
- 13.30 **Verkostokaudella tehtyä: Ranuan kuntastrategia ja elinkeino-ohjelma**
Kunnanjohtaja Tuomas Aikkila, Ranuan kunta
- 13.50 **Verkostokaudella tehtyä: Pieksämäen kuntastrategia ja elinkeinopoliittinen ohjelma**
Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Hanna Moilanen, Pieksämäen kaupunki
- 14.10 **Verkostokaudella tehtyä: Suomussalmen kuntastrategia**
Kunnanjohtaja Erno Heikkinen, Suomussalmen kunta
- 14.30 **Tauko**
- 14.50 **Katse kohti tulevaa: USO9 –verkostokauden esittely**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
Johtava konsultti Anni Antila, FCG
Johtava asiantuntija Valtteri Laasonen, FCG/MDI
- 15.15 **Pöytäkeskustelut: Kuntajohtaminen ja tulevaisuuden kehittämistarpeet**
Kokemuksia kuluvasta valtuustokaudesta ja näkemyksiä jatkoon
USO-verkoston 9. kauden suunnittelu ja sparraus
- 15.50 **Tilaisuuden päätös ja tärpit Kuntamarkkinoille**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
- 16.00 **Tilaisuus päättyy ja vapaata verkostoistumista**

USO8 Uuden sukupolven organisaatiot

Katse kohti tulevaa: USO9 –verkostokauden esittely

Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
Johtava konsultti Anni Antila, FCG
Johtava asiantuntija Valtteri Laasonen, FCG/MDI

KUNTA
LIITTO

FCG.

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

**Kutsu USO9-verkostokaudelle
2027–2028**

**USO 2027-2028 –kauden kärkiteema on
älykkäästi ja yhdessä uudistuvat
kunnat, jossa keskiössä on
tulevaisuuden kuntaan varautuminen,
uudistuminen ja muutosten johtaminen.**

USO 2027-2028 –kauden kärkiteema on **Älykkäästi ja yhdessä uudistuvat kunnat**

Uuden sukupolven
organisaatiot

Uudistus

- Valtuustokauden puolivälin arvioinnit ja toimielinten uudet kaudet
- Uusi hallitusohjelma
- Parlamentaarinen kuntien tulevaisuustyö
- Hankintalain voimaantulo
- Rahoitusjärjestelmä ja velkajarru

Kestävä kuntatalous, uudet tuottavat toimintatavat ja muutosten johtaminen

Kuntien seuraavat askeleet uudessa roolissaan ovat jo käynnissä. Kuntien eriytyminen ja julkisen talouden haasteet pakottavat tarkastelemaan tulevaisuuden kunnan tehtäviä, rahoitusjärjestelmää sekä kunta- ja yhteistyörakenteita. Yhdyspintatyö hyvinvointialueiden kanssa sekä uusilla työllisyysalueilla korostavat verkostomaisen toimintatavan ja kuntien välisen yhteistyön merkitystä. Vaikka monet toimintaympäristön muutokset ovat olleet nähtävissä jo pitkään, ne konkretisoituvat tällä valtuustokaudella entistä voimakkaammin ja haastavat kuntia uudistumaan.

Valtuustokausi lähestyy puoliväliään, mikä näkyy monissa kunnissa valtuustokauden arviointina, johtamisjärjestelmän ja johtamiskäytäntöjen kehittämisenä sekä siirtymistä strategian laadinnasta toimeenpanoon koko kunnan toiminnassa. **Taloudeltaan ja toiminnaltaan kestävät ja vaikuttavat kuntakonsernit ja tuloksekas omistajaohjaus** on yhä enemmän menestyvien kuntien edellytys. Tämä edellyttää kuntastrategiaa ja vaikuttavaa toimintaa mahdollistavan johtamisjärjestelmän.

Kunnilta edellytetään kykyä uudistua, rakentaa uudenlaista mahdollistavaa toimintakulttuuria ja muutosten johtamista. Kulmakivinä ovat luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhteistyö sekä vaikuttava ja tietoon perustuva päätöksenteko. Askeleen edellä ja yhdessä.

Verkostokauden teemat

Älykäs, tuottava ja uudistuva kunta

- Uudistusten ennakointi ja tulevaisuuden elinvoimaisen kunnan keskinäinen sparraus
- Kestävä kuntatalous ja tuottavuuden johtaminen sekä uusien tuottavien toimintatapojen omaksuminen ja vauhdittaminen
- Kuntayhteistyö ja yhteistyön strateginen johtaminen

Strategiset ja mahdollistavat kuntakonsernit

- Strateginen ja pitkäjänteinen muutoksen johtaminen sekä uusien ja mahdollistavien toimintatapojen vauhdittaminen
- Uudistuvat johtamis- ja organisaatorakenteet sekä poikkihallinnollinen johtaminen
- Vaikuttava omistajaohjaus ja kestävät kuntakonsernit

Vaikuttava kuntajohtaminen ja sujuva päätöksenteko

- Osaaminen ja luottamus kuntajohtamisen kivijalkana
- Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden selkeät roolit ja rakentava yhteistyö
- Päätöksentekokyky sekä toimivat toimielimet ja päätöksentekoprosessit

Verkoston sisällöt

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

Verkoston yhteinen toiminta

- 4 teemaseminaaria
- 6 USO-sparrausta
- Yhdyshenkilöiden tapaamiset
- Kunnanhallitusten fiilispuntari
- USO-vertaistoiminta
- Ajankohtaistieto ja –katsaukset
- USO-kuntien toimijoiden tarpeista nousevat räätälöidyt **vertaiskeskustelut ja kehittämistilaisuudet**
- **USO:n kansainvälinen opintomatka** (erillinen lisämaksu ja rajoitettu osallistujamäärä)

Kuntakohtainen kehittäminen

- 5 kehittämispajaa
- Tilanneanalyysi
- Muu verkostokauden aikainen tuki ja sparraus

Verkostokauden vaiheet

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

Kevät 2027

Valtuustokauden
puolivälissä
Kyky päätöksiin
rakentuu monesta

Teemaseminaari I

USO-sparraus 1

Yhdyshenkilöiden
USO Kick off

Syksy 2027

Uudistuvien ja elinvoimaisten
kuntien tulevaisuuden polut

Teemaseminaari II

USO-sparraus 2

USO-sparraus 3

Kevät 2028

Kuntakonsernit ja
omistajaohjaus

Kuntatuottavuutta tukevat
toimintamallit ja johtaminen

Teemaseminaari III

USO-sparraus 4

USO-sparraus 5

Syksy 2028

Kohti valtuustokauden
päättöstä

Mahdollistavat uuden
sukupolven organisaatiot
ja organisaatiot

Teemaseminaari IV

USO-sparraus 6

Yhdyshenkilöiden
tapaaminen

Yhdyshenkilöiden palaverit (teams)

USO-vertaistoiminta

Kuntakohtaiset kehittämissijat ja kunnan tilanneanalyysi

USO-kuntavertaiset

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

Kunnat voivat liittyä kuntien yhdyshenkilöille ja viranhaltijoille suunnattuihin vertaisryhmiin, jossa käsitellään tiettyä kuntaa kiinnostavaa teemaa, kuullaan toisten kuntien esimerkkejä ja esitellään oman kunnan toimintaa teemaan liittyen.

Osallistujamäärää on rajattu tiiviimmän vuoropuhelun ja keskinäisen verkostoitumisen tueksi. Jokaisella kunnalla on mahdollisuus osallistua ainakin yhteen teemaryhmään. Teams-pohjaisissa teemaryhmissä osallistujat vuorollaan esittelevät oman kuntansa toimintaa ja käytänteitä sekä käyvät keskinäistä sparraavaa keskustelua.

Vertaisteemat

- Kuntatuottavuus ja kestävä kuntatalous
 - Elävät kuntastrategiat
- Uudistuvat kuntaorganisaatiot
 - Vaikuttava omistajaohjaus

USO-sparraukset

USO-kuntien yhteiset sparraukset ovat napakoita, etäyhteyksin toteutettavia vertaistilaisuuksia. Osa kuntasparrauksista on suunnattu erityisesti tietyille toimijoille, mutta tilaisuudet ovat avoimia USO-kuntien kaikille luottamushenkilöille ja viranhaltijoille.

Tilaisuuksissa järjestetään tietoiskuja ja luentoja tärkeistä aihealueista ja jaetaan konkreettisia kokemuksia ja käytänteitä yli kunta- ja puoluerajojen. 2 vuoden kauden aikana järjestetään 6 tilaisuutta.

Luottamushenkilösparraukset tukevat teemaseminaarissa käsiteltäviä sisältöjä ja kuntakohtaista kehittämistä.

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

Kuntasparraus 1 [luottamushenkilöt ja valmistelijat]:

- Vaikeiden rakennemuutosten johtaminen ja kiperien päätösten valmistelu. Kaksoisjohdon toimiva vuorovaikutus

Kuntasparraus 2 [kunnanhallitukset ja konsernijohto]:

- Vaikuttava omistajaohjaus ja luottamushenkilönä kuntakonsernissa.

Kuntasparraus 3 [Asiantuntijat ja viranhaltijat]:

- Kestävän talouden ja tuottavuuden kunnat ja kuntakonsernit

Kuntasparraus 4 [toimielinten puheenjohtajat]:

- Toimielinten toimintatavat ja toimivat päätöksentekoprosessit. Puheenjohtajana toimielimessä

Kuntasparraus 5 [Asiantuntijat ja viranhaltijat]:

- Tuottavuustekojen ja -ohjelmien laadinta, päättäminen ja toimeenpano

Kuntasparraus 6 [Luottamushenkilöt ja ryhmäpuheenjohtajat]:

- Valtuustoryhmien välinen yhteistyö ja toimiva luottamushenkilöiden välinen neuvottelu

Kunnan omat kehittämispajat

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

USO-kunnille tarjotaan tukea viidellä työpajalla, jotka sisältää suunnittelun, toteutuksen ja tulosten raportoinnin. Pajat suunnitellaan kunnan tarpeiden mukaan ja nivotaan osaksi kunnan omaa kehittämistyötä. Työpajoja voi hyödyntää osana isompaa kehittämiskokonaisuutta tai käyttää työpajat eri teemoihin.

Pajat voivat olla vuorovaikutteisia tilaisuuksia ja seminaareja tai muita selvityksiä, kysely- ja haastattelututkimuksia, arviointeja ja vertailuja. Toimijoina ovat yleensä poliittinen ja ammatillinen johto, mutta pajoja voidaan järjestää toimialoille, kunnan esihenkilöille tai vaikka kuntalaisille.

Kuntakohtainen kehittämisen tuki sisältää myös muun verkostokauden aikaisen tuen ja sparrauksen. USO-kunnilla on mahdollisuus käyttää myös lisätyöpäiviä alennettuun hintaan.

Kehittämispajojen teemoja voi olla esimerkiksi

- Luottamushenkilöjohtamisen ja toimielintyöskentelyn tuki, pelisäännöt ja toimivan kaksoisjohtamisen kehittäminen.
- Valtuustokauden ja kuntastrategian puolivälin arvioinnit
- Johtamisjärjestelmän ja -rakenteiden arviointi, uudistaminen ja vertailut
- Muutoksen johtamisen ja strategisten tavoitteiden toimeenpanon tuki
- Kuntakonsernin ja konsernijohtoon omistajaohjauksen kehittäminen
- Kuntatalouden tasapainottaminen, palveluiden tuottavuuden ja toimintamallien kehittäminen
- Kuntastrategian toimeenpano sekä tätä strategiset ohjelmat ja suunnitelmat
- Toimintaympäristön ja talouden ennakointi- ja tietotuki ja analyysit sekä talouden ja toiminnan suunnittelu

Kunnanhallitusten fiilispuntari

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

USO9 kaudella kuntien valtuustokausi on puolivälissä ja useat kunnat arvioivat tässä vaiheessa omaa työskentelyään ja strategian toteutumista. Osassa kunnista myös toimielinten kokoonpanoissa tapahtuu muutoksia.

Kunnanhallitusten fiilispuntari on tiivis kysely, jossa arvioidaan kunnanhallitusten työskentelyä sekä kunnan toiminnan suuntaamista tulevaisuudessa USO-teemojen näkökulmasta.

Tuloksia voidaan verrata muiden USO-kuntien keskimääriin. Vastaajamäärien ollessa riittävät, voivat kunnat saada käyttöönsä oman kuntakohtaisen raportin, jota kunnat voisivat hyödyntää kunnan ja kunnanhallitusten työskentelyn kehittämisessä.

Tilanneanalyysi

mistä olemme tulossa ja minne menossa?

USO-kunnille koostetaan **tilanneanalyysi**, jossa hyödynnetään **tilasto- ja ennakointiaineistoja** liittyen kunnan elinvoimaan, väestökehitykseen, hyvinvointiin, kuntatalouteen ja kestävään kehitykseen.

Analyysissa kuvataan **kunnan asemaa ja kehitystä** suhteessa koko maahan ja kunnan valitsemiin samankaltaisiin kaupunkeihin ja kuntiin.

Kuntakohtainen tilanneanalyysi annetaan kuntien käyttöön ja hyödynnettäväksi **kunnan omaan kehittämisen ja yhteisen tilannekuvan hahmottamiseen**.

MITÄ KUNTA SAA

- ✓ Kuntakohtainen raportti oman kehittämistyön tueksi
- ✓ Vertailu koko maahan ja itse valittuihin (/konsultin ehdottamiin relevantteihin) verrokkikuntiin (9kpl)
- ✓ Yhteinen tilannekuva luottamushenkilöille ja viranhaltijoille
- ✓ Pohja strategiatyöhön ja valtuustokauden puolivälin arviointiin

Tilanneanalyysi 2027-2028

SISÄLTÖ – 6 TEEMAA

Väestökehitys

Elinvoima ja työllisyys

Asuminen

Hyvinvointi ja osallisuus

Kuntatalous

Ympäristö

INDIKAATTORIT 2027-2028

VÄESTÖKEHITYS

- Toteutunut väestönkehityksen osatekijöittäin
- Muuton suunnat
- Väestöennuste skenaarioittain ja ikäryhmittäin
- Palvelutarpeiden muutos
- Kansainvälisyys (vieraskieliset ja puhutut kielet)

ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS

- EVP-indeksi
- Toimirakenne (väestön pääasiallinen toiminta) ja taloudellinen huoltosuhde
- Työpaikat, työikäiset, työvoima
- Työpaikka- ja elinkeinorakenne
- Työpaikkaomavaraisuus ja pendelöinti
- Työttömyys ja kustannukset (kunnan osarahoittama työttömyysturva)
- Koulutusaste
- Panostukset elinvoimaan ja veto- ja pitovoimaan

ASUMINEN

- Asuntokunnat (määrä ja rakenne)
- Kesäasukkaiden määrä
- Valmistuneet asunnot

HYVINVOINTI JA OSALLISUUS

- Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet
- Syrjäytymisriskissä olevat nuoret / koulutuksen ulkopuolelle jääneet
- Sairastavuus
- HYTE-kerroin
- Rikollisuus (Poliisin häiriöindeksi)
- Äänestysaktiivisuus ja kuntavaalit
- Sosiaalinen oikeudenmukaisuus

KUNTATALOUS

- Verorahoitus (tulo-, yhteisö-, kiinteistöverot) ja valtionosuudet
- Konsernitalouden tunnusluvut (kuntalain mukaiset arviointikriteerit)
- Ali-/ylijiämän ja lainakannan kehitys

YMPÄRISTÖ

- Hiilidioksidipäästöt

Mikä muuttuu 2026 → 2027?

Keskeiset sisällölliset muutokset:

- **Uusi teema:** Asuminen tuo asuntokannan, rakenteen ja kesäasukkaiden tarkastelun mukaan.
- Väestöteemaan mukaan **kansainvälisyys** ja MDI:n ennusteen skenaariotiedot.
- Kokoavat indeksit:
 - Elinvoima: EVP-indeksi
 - Hyvinvointi ja osallisuus: **Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kokonaisindeksi mukaan uutena** (7 osa-aluetta)
- Sisältöjen päivittäminen ja tarkentaminen palautteen perusteella: Esim. toimirakenne, elinkeinorakenne ja työttömyyden kustannukset, rikollisuus,
- Kuntatalouden tunnusluvut takaisin mukaan (verorahoitus, konsernitalous ja lainakannan kehitys).

→ **Visuaalisen ilmeen uudistaminen**

Kaikki teemat ja indikaattorit 2026 → 2027

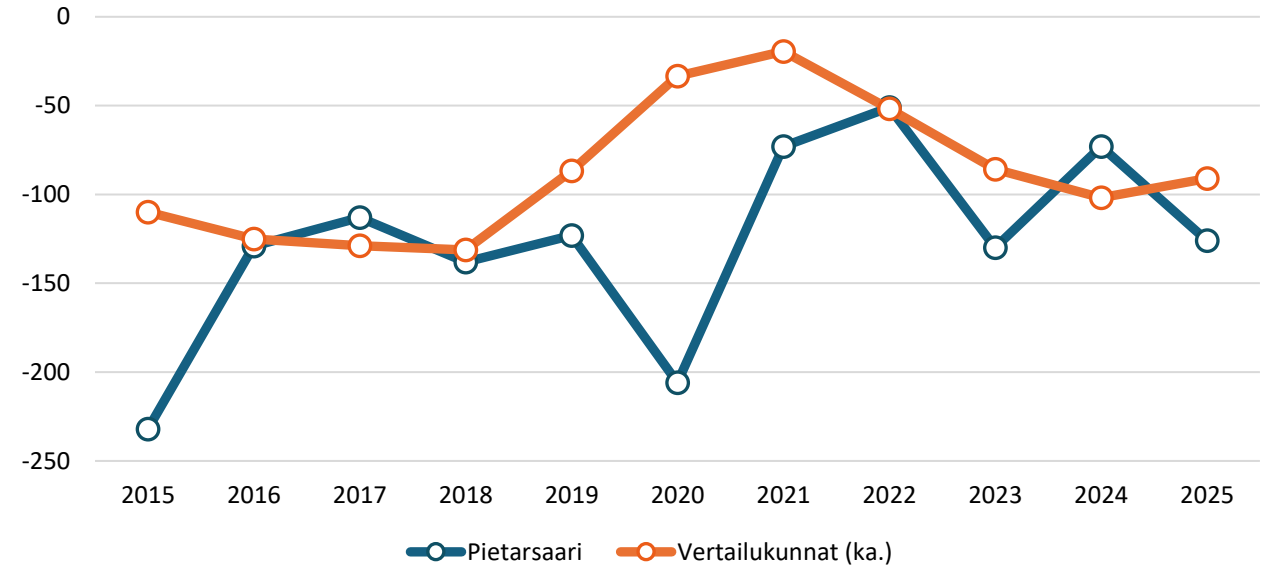
Teema	2026	2027	Muutos
Väestökehitys	Toteutunut väestökehitys	Toteutunut väestönkehitys osatekijöittäin	Tarkentui
	Muuton suunnat ja taustat	Muuton suunnat ja taustat	Ennallaan
	Väestöennuste	Väestöennuste skenaarioittain ja ikäryhmittäin	Tarkentui
	Palvelutarpeiden muutos	Palvelutarpeiden muutos	Ennallaan
		Kansainvälisyys (vieraskieliset, puhutut kielet)	Uusi
Elinvoima ja työllisyys	EVP-indeksi (erillinen raportti)	EVP-indeksi	Ennallaan
		Toimirakenne ja taloudellinen huoltosuhde	Tarkentui
	Työpaikat, työikäiset, työvoima	Työpaikat, työikäiset, työvoima	Ennallaan
		Työpaikka- ja elinkeinorakenne	Tarkentui
	Pendelöinti	Työpaikkaomavaraisuus ja pendelöinti	Tarkentui
	Työttömyys	Työttömyys ja kustannukset (kunnan osuus)	Tarkentui
	Koulutusaste	Koulutusaste	Ennallaan
	Panostukset pito- ja vetovoimaan	Panostukset elinvoimaan, veto- ja pitovoimaan	Tarkentui
Asuminen (uusi teema)		Asuntokunnat (määrä ja rakenne)	Uusi
		Kesäasukkaiden määrä	Uusi
		Valmistuneet asunnot	Uusi
Hyvinvointi ja osallisuus	Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet	Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet	Ennallaan
	Syrjäytymisriskissä olevat nuoret	Syrjäytymisriskissä olevat ja koulutuksen ulkopuolelle jääneet	Tarkentui
	Sairastavuus	Sairastavuus	Ennallaan
	HYTE-kerroin	HYTE-kerroin	Ennallaan
	Rikosten määrä	Rikollisuus ja turvallisuus (Poliisin häiriöindeksi)	Uusi
	Äänestysaktiivisuus ja kuntavaalit	Äänestysaktiivisuus ja kuntavaalit	Ennallaan
	–	Sosiaalinen oikeudenmukaisuus (7 osa-aluetta)	Uusi
Kuntatalous (ja johtaminen)	Kuntatalouden painelaskelma (erillinen raportti)	(erikseen tilattaessa)	Poistui
	Kuntalain mukaiset kriteerit	Konsernitalouden tunnusluvut (arviointikriteerit)	Tarkentui
	Ennakonpidätyksen alaiset ansiotulot	Verorahoitus (tulo-, yhteisö-, kiinteistöverot) + valtionosuudet	Uusi
	–	Ali-/ylijäämän ja lainakannan kehitys	Uusi
Ympäristö	Hiilidioksidipäästöt	Hiilidioksidipäästöt	Ennallaan

Esimerkkidiat

Kuntien välinen nettomuutto

- **Pietarsaari kärsi muuttotappiota maan sisäisestä muuttoliikkeestä yhteensä 1 394 henkilöä vuosien 2015–2025 aikana.**
- Kuntien välinen nettomuutto oli Pietarsaassa keskimäärin noin 15 henkilöllä vuodessa vahvempaa 2020-luvun aikana kuin vuosien 2015–2019 aikana.
- Pietarsaari kärsi muuttotappiota yhteensä 126 henkilöä vuonna 2025. Muuttotappio oli alhaisempaa kuin keskimäärin 2020-luvun aikana.
- **Pietarsaaren kuntien välinen nettomuutto oli asukaslukuun suhteutettuna heikompaa kuin keskimäärin vertailukunnissa vuosien 2015–2025 aikana.**
- Kuntien välinen nettomuutto oli asukaslukuun suhteutettuna (1 000 as.) vahvinta Raisiossa (+1,1) ja Akaassa (-1,4) sekä heikointa Raahessa (-8,9).

Kuntien välinen nettomuutto 2015-2025

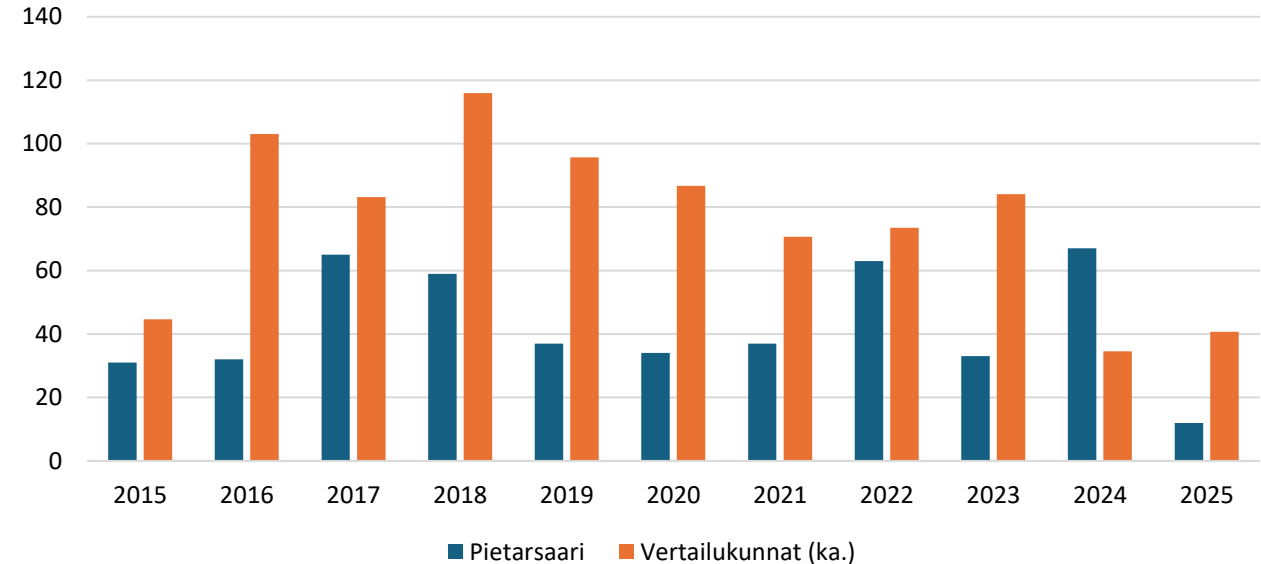

Kunta	Kuntien välinen nettomuutto 2015-2025	Kuntien välinen nettomuutto (1 000 as. kohden) 2015-2025 ↑	Sijoitus /308
Raisio	306	1,1	40.
Akaa	-257	-1,4	66.
Kokkola	-1 607	-3,0	101.
Riihimäki	-990	-3,1	106.
Raasepori	-1 013	-3,3	113.
Forssa	-936	-5,1	156.
Varkaus	-1 288	-5,7	176.
Pietarsaari	-1 394	-6,6	194.
Tornio	-1 799	-7,6	221.
Raahе	-2 390	-8,9	255.
Vertailukunnat	-8 686	-3,8	(124.)

Valmistuneet asunnot

- **Pietarsaaren valmistui yhteensä 470 asuntoa vuosien 2015–2025 aikana.**
- Asuntoja valmistui Pietarsaassa keskimäärin noin neljä asuntoa enemmän vuodessa 2020-luvun aikana kuin vuosien 2015–2019 aikana.
- Pietarsaaren valmistui yhteensä 12 asuntoa vuonna 2025. Valmistuneiden asuntojen määrä oli alhaisempi kuin keskimäärin 2020-luvun aikana.
- **Pietarsaaren valmistuneiden asuntojen määrä oli asukaslukuun suhteutettuna alhaisempaa kuin keskimäärin vertailukunnissa vuosien 2015–2025 aikana.**
- Valmistuneiden asuntojen määrä oli asukaslukuun suhteutettuna (10 000 as.) suurinta Raisiossa (62,1) ja Kokkolassa (43,4) sekä alhaisinta Forsassa (5,2).

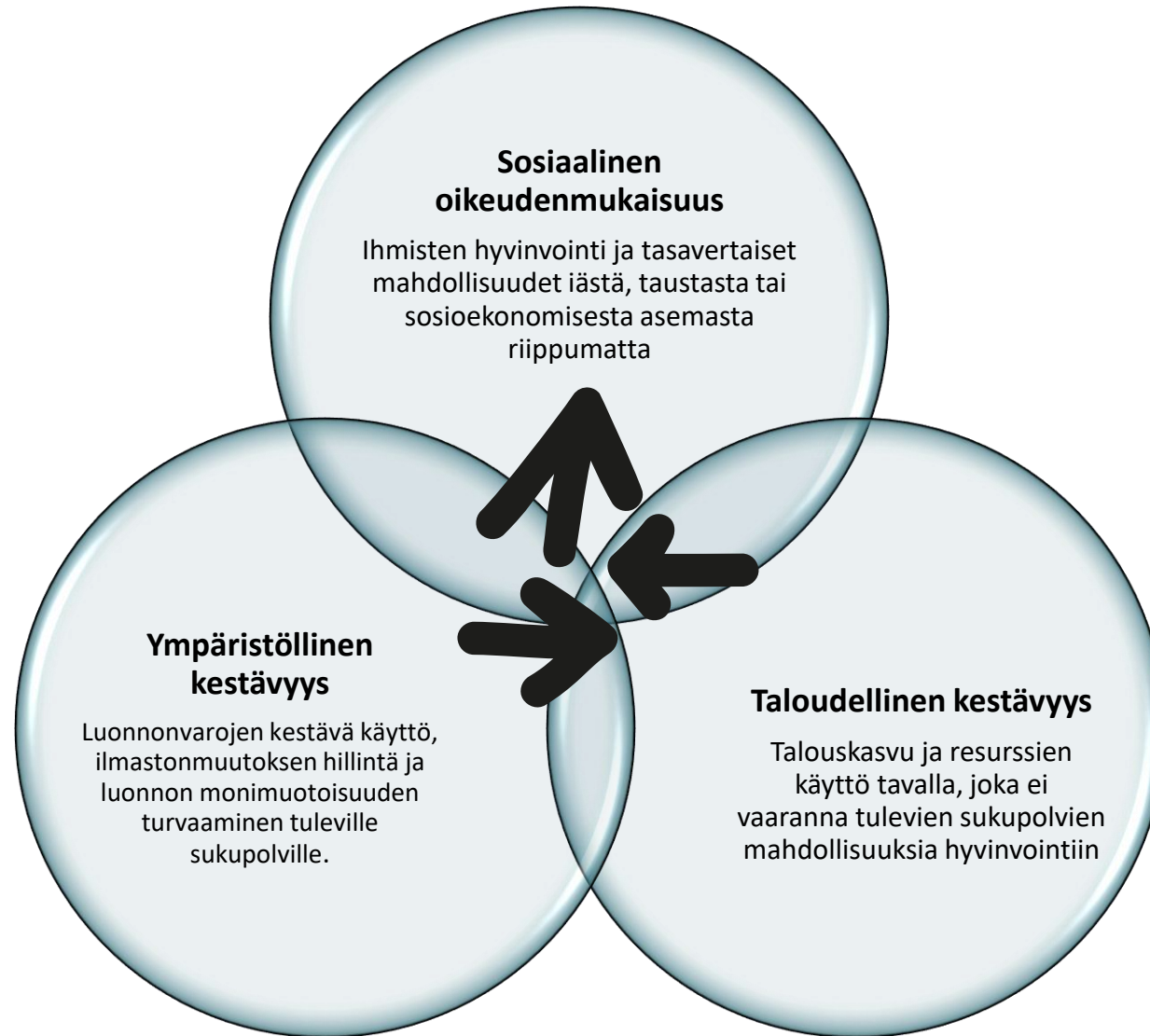
Valmistuneet asunnot 2015-2025

Kunta	Valmistuneet asunnot 2015-2025	Valmistuneet asunnot (10 000 as. kohden) 2015-2025 ↑	Sijoitus /308
Raisio	1 691	62,1	31.
Kokkola	2 288	43,4	58.
Riihimäki	1 101	34,8	70.
Raahe	720	26,9	99.
Tornio	614	26,0	106.
Pietarsaari	470	22,1	119.
Raasepori	637	21,0	126.
Akaa	347	19,0	136.
Varkaus	172	7,7	262.
Forssa	96	5,2	294.
Vertailukunnat	7 494	32,7	(81.)

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus

Mitä sosiaalinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on yksi kestävän kehityksen kolmesta ulottuvuudesta - ihmisten hyvinvointia, yhdenvertaisia oikeuksia ja todellisia mahdollisuuksia elää hyvää elämää.

Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden indeksin kokonaismuuttujat ja mittarit

Kokonaismuuttujat	Mittarit
Vapaa-aika	Tea (pistemäärä): Kulttuurin edistäminen kunnissa, liikunnan edistäminen kunnissa, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa, Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa
Terveys ja hyvinvointi	Kuolleisuus, HYTE-kerroin, Sairastavuusindeksi (ikävakioitu), Työkyvyttömyysindeksi
Tulotaso	Gini-kerroin, Kunnan yleinen pienituloisuusaste, Lasten pienituloisuusaste, Verotettava tulo €/asukas, Jätetyt velkajärjestelyhakemukset
Asuminen	Ahtaasti asuvat asuntokunnat, Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat
Työttömyys ja työllisyys	Nuorisotyöttömät, Pitkäaikaistyöttömät
Osallisuus ja yhteisöllisyys	Äänestysaktiivisuus: eduskunta-, kunta ja hyvinvointialuevaalit, Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa
Turvallisuus	Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset, Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla (8. ja 9. luokan oppilaat, lukion ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden oppilaat), Syrjäytymisriskissä olevat

Mihin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden indeksiä voidaan käyttää/hyödyntää

Strategiatyö ja tilannekuva

- Voidaan tunnistaa missä asioissa kunta menestyy hyvin ja missä on kehittämistarpeita. Kunta saa yhdellä mittaristolla kokonaiskuvan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja hyvinvoinnin tilanteesta

HYTE-työn tuki

- Kuntalaisten hyvinvoinnin seurantaan. Voidaan hyödyntää mm. hyvinvointikertomusten laadinnan tukena.

Kuntien välinen vertailu

- Vertailu esim. samankokoisiin kuntiin, oman maakunnan/hyvinvointialueen kuntiin tai kuntatyypeittäin

Seurannan työkalu

- Muutoksia kokonaisindeksissä ja sen osa-alueissa voidaan seurata vuositasolla ja/tai pidemmällä aikavälillä, jolloin saadaan tietoa siitä, missä osa-alueissa on tapahtunut eniten muutoksia ja mihin suuntaan muutokset ovat tapahtuneet.

Täydentävää dataa ja analyysiä

Mitä muuta?

Esimerkkejä muista mahdollisista täydentävistä paketeista ja tietotuotteista:

- Kuntakortin tilausetu tilannekuvan jatkuvan seurannan tueksi
- Lisäanalyysit esim.:
 - Painelaskelma + käyttötalouden vertailut
 - Laajempi EVP-analyysi
 - Veto- ja pitovoima-analyysi / muuttoliikeanalyysi /
 - Maahanmuuton tilannekuva ja skenaariot
 - Väestöennuste + Popula väestöennuste-työkalu
 - Kunnan osa-alueittainen tilastotarkastelu ja profiilit (esim. entiset kuntaliitosalueet)
 - Ilmastoriskien analyysi

Kiitos!

Muu verkostotoiminta

Verkostokausi sisältää usein myös muuta toimintaa, mikäli tähän nousee verkostosta tarve.

Verkostojulkaisut

Tarpeiden mukaan verkoston yhteisissä tilaisuuksissa keskustelujen ja työskentelyjen aihealueiden pohjalta julkaisuja ja muita tietoaaineistoja verkostokuntien sekä laajemmin kuntien hyödynnettäväksi. Julkaisut työstetään yhteistoiminnassa verkostokuntien kanssa siten, että teemaseminaarien, sparrausten ja vertaistoiminnan aikana käytyjä keskusteluja hyödyntäen. Julkaisut voivat olla aihepiiristä ja tarpeista riippuen kartoituksia ja analyyskejä hyvistä käytänteistä tai opeista tai kehittämisaloitteita ja suosituksista muille kunnille.

USO-opintomatka

USO-kauden aikana varaudutaan järjestämään USO-kunnille kansainvälinen opintomatka Euroopassa. Opintomatka olisi kunnille omakustanteinen ja opintomatkan osallistujamäärä on rajattu.

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

FCG • KUNTA
LIITTO

Verkostosisällöt ja osallistumismaksu

Verkstokausi on kaksivuotinen.
Osallistumismaksu perustuu kunnan
asukasmäärään.

Osallistumismaksu on vuodessa:

- Alle 9 000 asukasta 9 000 euroa
- 9 000 – 45 000 asukasta 12 000 euroa
- Yli 45 000 asukasta 16 000 euroa

Lisäksi laskutetaan asiantuntijoiden
matkustuskustannukset toteutuneiden
kulujen mukaisesti.

Verkoston toimintaa tuetaan Kuntaliiton
kehittämisrahoituksella.

Osallistumalla kunta saa käyttöön:

- 4 yhteistä vuorovaikutuksellista teemaseminaaria
- 6 USO-sparraustilaisuutta
- 5 räätälöityä kuntakohtaista kehittämispajaa
- USO-vertaistoiminnan pienemmissä teemaryhmissä
- Yhdyshenkilötapaamiset, joista 2 on livetapaamisia
- Kunnanhallitusten fiilispuntarin
- Kunnan oma vertailevan tilanneanalyysin
- Muut ajankohtaiset vertais- ja kehittämiskeskustelut sekä tietoaaineistot

Tule mukaan edelläkävijäkuntien joukkoon!

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

**KUNTA
LIITTO**

Jarkko Majava

Kehittämispäällikkö

jarkko.majava@kuntaliitto.fi

050 325 2306

Lisätietoa verkostosta USO-kotisivuilla:

www.kuntaliitto.fi/uso

FCG.

Anni Antila

Johtava konsultti

anni.antila@fcg.fi

050 406 3540

Kimmo Haapasalo

Johtaja, johdon konsultointi

kimmo.haapasalo@fcg.fi

040 520 3020

USO8 Tapaaminen: Hyvät opit jakoon!

15.9.2026 klo 12–16, Marski by Scandic & Teams

- 12.00 Lounasbuffet
- 13.00 **Tilaisuuden avaus**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
Johtava konsultti Anni Antila, FCG
- 13.30 **Verkostokaudella tehtyä: Ranuan kuntastrategia ja elinkeino-ohjelma**
Kunnanjohtaja Tuomas Aikkila, Ranuan kunta
- 13.50 **Verkostokaudella tehtyä: Pieksämäen kuntastrategia ja elinkeinopoliittinen ohjelma**
Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Hanna Moilanen, Pieksämäen kaupunki
- 14.10 **Verkostokaudella tehtyä: Suomussalmen kuntastrategia**
Kunnanjohtaja Erno Heikkinen, Suomussalmen kunta
- 14.30 **Tauko**
- 14.50 **Katse kohti tulevaa: USO9 –verkostokauden esittely**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
Johtava konsultti Anni Antila, FCG
Johtava asiantuntija Valtteri Laasonen, FCG/MDI
- 15.15 **Pöytäkeskustelut: Kuntajohtaminen ja tulevaisuuden kehittämistarpeet**
Kokemuksia kuluvasta valtuustokaudesta ja näkemyksiä jatkoon
USO-verkoston 9. kauden suunnittelu ja sparraus
- 15.50 **Tilaisuuden päätös ja tärpit Kuntamarkkinoille**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
- 16.00 **Tilaisuus päättyy ja vapaata verkostoistumista**

Tärpit Kuntamarkkinoille (ja vähän muutakin)

Johtamisteemaisia tärppejä Kuntamarkkinoille ke 16.9 – to 17.9.2026

KESKIVIIKKO 16.9.2026

- **Kuntajohtamisen ajankohtaiset kysymykset** klo 10–10.45 (B3.1)
- **Hyvä päätöksentekokulttuuri ja epäasiallisen käytöksen käsittely** klo 11–11.45 (A3.23)
- **Parlamentaarinen työ kuntien tulevaisuudesta** klo 12–13.30 (B1.6)
- **Havaintoja kuntaliitosselvityksistä – neljän selvityksen opit** klo 14–14.45 (B3.1)

TORSTAI 17.9.2026

- **Miten johtaja mahdollistaa muutoksen? Muutosjohtamisen ja -viestinnän seminaari** klo 9.15–10.15 (A3.23)
- **Tuottavuusloikka tiedon avulla – mitä seuraavalla hallituskaudella tarvitaan?** Klo 11–12 (B1.6)
- **Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyön johtaminen – Toimiva kumppanuus vaatii tekoja ja sitoutumista** klo 14–14.45 (A3.23)

Kuntademokratiaa Kuntamarkkinoilla 16.-17.9.2026

Hur ska vi stärka den kommunala demokratin?

Ke 16.9. klo 15:00-15:50.

Kommunerna har många möjligheter att främja invånarnas delaktighet – både lagstadgade rättigheter och frivilliga former. Vi får en lägesbild och konkreta exempel från två kommuner (*Kronoby & Hangö*) på hur man kan arbeta för att främja demokratin.

Hyvä päätöksentekokulttuuri ja epäasiallisen käytöksen käsittely

Ke 16.9. klo 11:00-11:45.

Miten saada päätöksentekokulttuuri toimimaan? Laki ei kerro miten riitely ratkotaan. Puheenvuoro käsittelee luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhteistyötä, valmistelun avoimuutta ja kokouskäytäntöjä jotka kestävät tarkastelun. Miten kunnassa puututaan epäasialliseen käytökseen?

Kansalaispaneelit demokratian voimavarana

to 17.9. klo 11:00-11:45.

Seminaarissa keskustelemme kansalaispaneeleista yhtenä uusimmista kuntalaisten osallistamisen trendeistä. Mikä on kansalaispaneeli? Millaisia kansalaispaneelikokeiluja on tehty meillä ja muualla? Millaisia käytännön kokemuksia kuntakentällä on - mitä oppeja muille kunnille?

Taustoitusta Sitrasta ja käytännön kuntakokemuksia Raahesta, Rautalammilta ja Salosta.

Seminaari on osa Kuntaliitossa käynnistettyä Kuntademokratian suunta - prosessia.

Kuntademokratia tarvitsee nuoria – ja nuoret kuntaa to 17.9. klo 13:30-14:30.

Miten nuoret voivat kasvaa, oppia ja vaikuttaa osana kuntademokratiaa? Miten kunnallinen päätöksenteko voi tukea aktiivista kansalaisuutta ja nähdä nuoret aidosti voimavarana - ei vain kuultavina, vaan mukana tekemässä ja kehittämässä kuntaa? Tässä ohjelmassa sukellamme tarkastelemaan nuorten osallisuutta, demokratiakasvatusta ja kuntapäätöksentekoa ja niihin liittyviä haasteita ja hyviä käytäntöjä. Tunti tarjoaa näkymiä siihen, miten nuorten osallistuminen voi vahvistaa kuntademokratiaa, tuoda päätöksentekoon uusia oivalluksia ja rakentaa kuntaa, johon nuoret kokevat kuuluvansa ja voivansa vaikuttaa.

FCG Kuntamarkkinoilla

Tietoiskujen esitteet: [Paina tästä](#)

Keskiviikkona 16.9.2026

- **klo 11:30-11:50: Työpaikat vetää, sosiaaliset suhteet pitää: Kuntien veto- ja pitovoimaseikat maahanmuuttaneiden silmin**
Laura Koivisto-Khazaal
- **klo 12:00-12:45: Väestönmurros ja asumisen tulevaisuus - MDI vuoden 2026 väestöennuste**
Rasmus Aro ja Janne Antikainen
- **klo 13.00-13:45: Strategisen johtamisen, talouden ja palveluiden näkymät kunnissa**
Anni Antila, Jussi Sallinen, Raila Oksanen

Torstaina 17.9.2026

- **klo 11:30-11:50: Toimitilakustannuksen hallinta ja sisäiset vuokrat**
Taneli Heikkilä ja Eriikka Saastamoinen

- **klo 12:00-12:45: Vesihuollon omaisuudenhallinta 2027: miten lakivelvoitteesta tehdään kunnan talouden ja toimintavarmuuden työkalu?**
Anssi Hietikko, Taneli Heikkilä,
Eriikka Saastamoinen, Jussi Sallinen
- **klo 13:00-13:20: Miten väestön ikääntyminen muuttaa kuntien asumista?**
Marika Koramo, Pirjo Haukkapää-Haara, Rasmus Aro
- **klo 13:30-13:50: Päihteiden käytön aiheuttamat kustannukset ja kerrannaisvaikutukset kunnille**
Virpi Pitkänen, Aino Kokkila, Outi Ahokas
- **klo 14:00-14:20: 360 arviointi kuntajohtamisen ja esihenkilötyön tueksi**
Pirjo Haukkapää-Haara

Kuntien luottamushenkilöiden palkkioselvitys 2025

Sisältö

KESKEISIÄ NOSTOJA	2
1 JOHDANTO	3
2 VALTUUSTON JÄSENTEN JA PUHEENJOHTAJIEN PALKKIOT	5
3 KUNNANHALLITUKSEN JÄSENTEN JA PUHEENJOHTAJIEN PALKKIOT	13
4 LAUTA- JA VALIOKUNTIEN KOKOUS- JA VUOSIPALKKIOT	19
5 MUIDEN TOIMIELINTEN PALKKIOT	24
6 PÄÄTOIMISTEN JA OSA-AIKAISTEN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKAT JA PALKKIOT	28
7 YHTEENVETOJA JA HUOMIOITA	31
AIHEESEEN LIITTYVÄÄ KIRJALLISUUTTA	35
LIITTEET	38

Kuntaliiton tiedote 9.9.2026

Julkaistu:

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2026/2395-kuntien-luottamushenkilöiden-palkkiot-vuonna-2025>

Lataa julkaisu:

Kuntapäättäjä live -lähetykset

Tietoa kuntajohtamisesta ja demokratiasta

Syksyn 2026 lähetykset

- ❖ ke 26.8. klo 15-16: **Demokratian tilannekuva – Miten pelastamme kuntademokratian?**
- ❖ ke 4.11. klo 15-16: **Kuntajohtajan työ ja työhyvinvointi**
- ❖ ke 9.12. klo 15-16: **Kuntakentän kiinnostavimmat keskustelut vuonna 2026**

Lisää tietoa tapahtumista, edellisten lähetysten nauhoitukset sekä ilmoittautuminen lähetyksiin:

<https://www.kuntaliitto.fi/valtuutettu/kuntapaattajalive>

Onneksi on kunnat –lähetykset syksyllä 2026

Ke 9.9. klo 9–10: Aiheena yhteistyön syventäminen

To 1.10. klo 9–10: Aiheena kuntien tehtävien eriyttäminen

Ke 21.10. klo 9–10: Kommunen Fixar!

Ti 3.11. klo 9–10: Aiheena kuntaliitokset

Ke 2.12. klo 9–10: Johtopäätöksiä ratkaisusta

Onneksi on kunnat! –
livelähetykset pureutuvat
väestönmurroksen
teemoihin ja mahdollisiin
ratkaisuvaihtoehtoihin.

Lähetykset juontaa
Kuntaliiton
toimitusjohtaja **Minna
Karhunen**.

Lisätietoja: <https://www.kuntaliitto.fi/kuntaliitto/kuntaliiton-webcastit/onneksi-on-kunnat>

Kuntapäättäjäkyselyn 2026 tiedonkeruu käynnistyy ensi viikolla!

- **Sähköinen kysely lähetetään kaikkien kuntien valtuutetuille ja johtaville viranhaltijoille 22.9.2026 alkaen** (suoraan sähköpostiosoitteisiin).
- Kuntaliitto toteuttaa kyselyn yhteistyössä MDIn ja Kevan kanssa.
- Vastaava Kuntapäättäjäkysely toteutettiin vuosi sitten eli syksyllä 2025.
- Viime vuoden kyselyn tulokset löytyvät Kuntaliiton verkkosivulta osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/kuntajohtaminen-ja-digitalisaatio/kuntajohtaminen/kuntapaattajakysely-2025>

Kansallinen Demokratiapäivä 2026

- Miten vahvistamme luottamusta muuttuvassa maailmassa

Kansallinen Demokratiapäivä järjestetään vuosittain Kuntaliiton, oikeusministeriön, valtiovarainministeriön, Hyvilin ja Sitran yhteistyönä.

Tämänvuotinen Demokratiapäivä järjestetään

**28.10.2026 klo 9-12 Kuntatalolla
ja verkossa**

Varaathan ajan kalenteristasi – ilmoittautuminen avataan pian!

Kuntien hallintojohtajien verkosto

- *Kuntaliitto on perustanut **maksuttoman** kuntien hallintojohtajien verkoston kuluvan vuoden syksyllä.*
- *Verkostossa tarjolla:*
 - *Ajankohtaisia ja iättömiä aiheita,*
 - *yhteistä keskustelua,*
 - *kollegiaalista tukea ja*
 - *hyviä käytäntöjä.*

Lisää tietoa ja ilmoittautuminen:

<https://www.kuntaliitto.fi/verkostot/kuntien-hallintojohtajien-verkosto>

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Mukavaa syksyä!